

VK

20/1001

at VAN ZATERDAG 27 OKTOBER 1990

PERSOONLIJK

Het Nederland Instituut van Psychologen eert vandaag vier vakgenoten. De NIP-Van Gorcum mediaprijs gaat naar prof. dr W. Wagenaar. Hij wordt geëerd voor zijn waardevolle bijdrage aan de publieke beeldvorming van de psychologie. Drs F. Bosch krijgt de Professionele prijs voor zijn werk in de eerstelijnspsychologie. De Wetenschapsprijs (juniorvariant) gaat naar drs D. Draaisma, onder meer recensent van de Volkskrant. Zijn vernieuwend onderzoek naar de functie van metaforen in het psychologisch denken was de NIP opgevallen. Prof. dr A. de Groot krijgt de Wetenschapsprijs (seniorvariant) omdat hij een beslissende invloed heeft gehad op het intellectuele klimaat in de Nederlandse psychologie.

1990 - In druk*

Signific Concept Analysis. In: E. Heyerman & H.W. Schmitz (eds.). *Significs, Mathematics and Semiotics. The Signific Movement in the Netherlands*. Münster: Nodus Publikationen.

Unifying Psychology: Its Preconditions. In: W.M.J. Baker, R.J. Hezewijk, M.E. Hyland & S.J.S. Terwee (eds.). *Recent Trends in Theoretical Psychology*. Vol. 2. New York: Springer Verlag.

Unifying Psychology: A European View. *New Ideas in Psychology***

Forumbegrip, -functie en -theorie. In: *Congressverslag: De Forumfunctie bij de sociaal-wetenschappelijke bestudering van het recht*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger.

Het belang van 'zachte' definities. In: *Liber Amicorum voor W. Meuwese*. T.U. Eindhoven.

Over Johan Barendregt (1924-1982) en een schaakvriendschap. In: Welling (red.). *Gedenkboek Eindhovense Schaakvereniging, 1915-1990*. Eindhoven.

In voorbereiding*

Einigung der Psychologie: Bedeutung, Probleme, Perspektiven. Wolfgang Köhler Gedächtnis-Vorlesung; Kiel, 24. September 1990.

Intuition as a dispositional concept. (Uitgebreide versie van invited address): Fifth European Congress on Personality. Roma/Ariccia, June 1990.

Consensusontwikkeling en de kunst van het definiëren. In: J.J.E. van Everdingen (red.) *Consensus in de geneeskunde*. Utrecht: Wetenschappelijke Uitgeverij Bunge.

(met L. Prins, D. Hartmann, H.J. van den Herik & F.L. Medendorp). *In het koel emmertje van het denken*. Amsterdam: Meulenhoff***

* Stand van zaken d.d. 20 augustus 1990. In details kunnen de titels en uitgave-gegevens bij sommige publikaties 'in druk' en 'in voorbereiding' nog worden gewijzigd.

** Tevens gepubliceerd in het congresboek van de First European Congress of Psychology. Amsterdam, juli 1989.

*** Zowel de titel als de vermoedelijke uitgever zijn nog onzeker; het boek over (lering en vermaak in) menselijk schaken en computerschaak, is voor driekwart klaar.

Laudatio drs. D. Draaisma

Douwe Draaisma (1953), die zowel psychologie (1983) als filosofie (1987) studeerde aan de Rijksuniversiteit Groningen en thans verbonden is aan de Rijksuniversiteit Utrecht, heeft zich gespecialiseerd in de geschiedenis van de psychologie, in het bijzonder de ideeëngeschiedenis van de psychologie. In en-

kele jaren tijds publiceerde hij, naast vele artikelen, drie boeken van hoge kwaliteit: *De mens als metafoor* (1985, samen met P.A. Vroon), *De geest in getal* (1988) en *Het verborgen raderwerk* (1990). Zijn onderzoek naar de functie van metaforen in het psychologisch denken verschaft aan de geschiedenis van de psychologie een coherentie die tot nu toe grotendeels ontbrak. In die zin kan zijn werk vernieuwend en veelbelovend genoemd worden.

Curriculum vitae

Draaisma (1953) studeerde psychologie en filosofie te Groningen. Na zijn studie was hij enkele jaren werkzaam als docent filosofie in het VWO. Van 1986 tot 1990 was hij namens NWO aangesteld als onderzoeksmedewerker bij de vakgroep Psychonomie van de Rijksuniversiteit Utrecht, alwaar hij nu in dienst is als universitair docent. Zijn dissertatie over de rol van metaforen in de theorievorming over het geheugen (promotor prof. P.A. Vroon) zal naar verwachting medio 1991 voltooid zijn. Vanaf 1985 recenseert hij psychologie en filosofie voor *De Volkskrant* en *Vrij Nederland*. Sedert 1988 is Draaisma redacteur van *Kennis en Methode*.

Publikaties

De mens als metafoor, 1984 (met P.A. Vroon)

De geest in getal. Beginjaren van de psychologie, 1988

Het verborgen raderwerk. Over tijd, machines en bewustzijn, 1990.

Laudatio drs. F. Bosch

Collega Bosch heeft zich als geen ander ingezet voor de inbedding van de eerstelijnspsychologie in de samenleving en voor de bevordering van de kwaliteit van de beroepsuitoefening van de eerstelijnspsychologen. Zijn inzet en kwaliteiten heeft hij op talrijke fronten aangewend. Dit was vooral van belang in het begin van de jaren tachtig, toen er slechts een 60-tal eerstelijnspsychologen georganiseerd waren. Onder zijn inspirerend voorzitterschap groeide dit aantal in hoog tempo.

Bosch stond aan de wieg van de oprichting van de NIP-werkgroep, later Sectie Eerstelijnspsychologen. Hij heeft in de media uitgebreid aandacht gevraagd voor deze beroepsgroep, contacten opgebouwd met belangrijke organisaties van diverse beroepsgroepen en instellingen, waaronder de huisartsen. Ook was hij intensief betrokken bij activiteiten, zowel binnen het NIP als erbuiten, die kwaliteitsbevordering van de eerstelijnsberoepspraktijk beoogden.

Bosch verdient de prijs gezien al deze activiteiten, in het bijzonder van-

wege de maatschappelijke betekenis ervan. Daarnaast is het van belang dat Bosch juist in het begin van zijn loopbaan als eerstelijnspsycholoog zijn capaciteiten heeft ingezet voor de gehele beroepsgroep.

Curriculum vitae

Bosch heeft in 1970 eindexamen IBS-B gedaan. Na aanvankelijk te hebben gekozen voor de HTS (Weg- en Waterbouw), is hij in 1971 begonnen aan de studie psychologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. In 1978 studeerde hij af (hoofdrichting: klinische psychologie). In 1980 is hij samen met een aantal collega's de Psychologengroep Centrum gestart, een eerstelijnspraktijk te Haarlem. Dit initiatief werd ondersteund door Ziekenfonds Spaarneland, dat voor een aantal eerstelijnspsychologen uit de regio een experimentele vergoedingsregeling hanteerde. In 1984 tekende hij als één van de eerste psychologen in Nederland een medewerkerscontract met het Ziekenfonds. Na activiteiten voor het Psychologen Overleg Kennemerland kwam hij in contact met collega's uit andere regio's en heeft hij met hen voorbereidingen getroffen voor de oprichting van de NIP-werkgroep Eerstelijnspsychologen. In 1983 werd Bosch gekozen tot voorzitter van deze werkgroep (later sectie). In deze functie heeft hij zitting gehad in verschillende NIP-organen (o.a. RAGEZO en Hoofdbestuur). Namens het NIP participeerde Bosch in overleg met gezondheidszorginstellingen en politici. Bosch is diverse malen opgetrokken als NIP-woordvoerder in landelijke- en regionale dagbladen en als auteur in brochures en vakpers. In 1989 is hij formeel afgetreden als voorzitter van de sectie. Nadat Bosch in 1988 de beroepsaantekening op het gebied van de Sectie Eerstelijnspsychologen behaalde, is hij actief geweest met post-doctorale opleidingsactiviteiten in het kader van zijn registratie tot klinisch psycholoog. Binnenkort zal hij een woon-werkpand betrekken waarin hij zelfstandig praktijk zal gaan voeren.

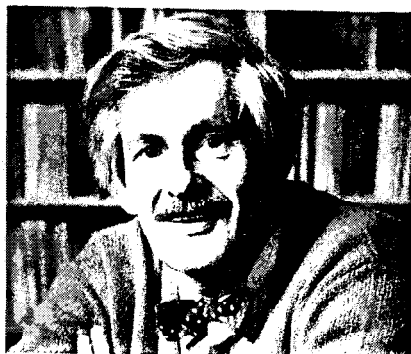
Laudatio prof. dr. W.A. Wagenaar

Willem Albert Wagenaar is hoogleraar in de toegepaste functieleer aan de Rijksuniversiteit Leiden. Hij is een onderzoeker met een lange en excellente staat van dienst, wiens aandacht overwegend uitgaat naar praktische problemen. Zijn onderzoek naar het ontstaan van ongevallen en de betrouwbaarheid van ooggetuigen zijn daaronder de meest markante voorbeelden.

Niet alleen toont Wagenaar zich een zeer produktief en vindingrijk onderzoeker, hij neemt ook herhaaldelijk de moeite de resultaten van zijn onderzoek te verklaren voor geïnteresseerde buitenstaanders. Met grote regelmaat treedt hij op in de media, waarbij hij heeft getoond een delicaat evenwicht te kunnen bewaren tussen inhoud en vorm van de boodschap. Aldus levert hij een waardevolle bijdrage aan de publieke beeldvorming van de psychologie als een empirische wetenschap met belangwekkende maatschappelijke implicaties.

Curriculum vitae

Vooropleiding: Gymnasium B
1960-1965 Studie psychologie, Rijksuniversiteit Utrecht
1963-1965 Student-assistent psychologie bij prof. dr. J. Linschoten, Rijksuniversiteit Utrecht
1965 Doctoraal examen experimentele psychologie (cum laude)
1965-1973 Wetenschappelijk medewerker Instituut voor Zintuigfysiologie (IZF-TNO), Soesterberg
1972 Gepromoveerd op *Sequential res-*

ponse bias. A study on choice and chance. Promotor: prof. dr. J.P. van de Geer, Leiden

1972-1974 Fulbright Scholarship, Pennsylvania State University, USA

1974-1985 Hoofd Afdeling Psychologie, IZF-TNO Soesterberg

1982-1985 Buitengewoon hoogleraar Toegepaste Functieleer, Rijksuniversiteit Leiden

1985-1987 Voorzitter Subfaculteit Psychologie, Rijksuniversiteit Leiden

1987-1989 Decaan Faculteit Sociale Wetenschappen, Rijksuniversiteit Leiden

1985-heden Hoogleraar Psychologische Functieleer, Rijksuniversiteit Leiden;

Voorzitter Vakgroep Functieleer en Theoretische Psychologie

1980-heden Voordrachtskunstenaar, publicist.

Publikaties

Enkele recente publikaties uit een lange lijst zijn de volgende.

My Memory, A study of autobiographical memory over six years, *Cognitive Psychology*, 18, 1986.

De oorzaak van onmogelijke ongelukken. Duijkerlezing. Deventer: Van Loghum Slaterus, 1986.

Readability of instructional text, written for the general public, *Applied Cognitive Psychology*, 3, 1987.

Accidents at sea. Multiple causes and impossible consequences, *Journal of Man-Machine Studies*, 27, 1987.

The proper seat. A discussion of the position of expert witness. *Law & Human Behavior*, Vol. 12, 4, 1988.

Identifying Ivan. A case study in legal psychology. New York (etc.): Harvester Wheatsheaf; Cambridge Mass.: Harvard University Press, 1988.

Het herkennen van Iwan. De identificatie van de dader door ooggetuigen van een misdrijf (vertaling uit het Engels), Lisse: Swets & Zeitlinger, 1989.

Paradoxes in gambling behaviour. Hove: Lawrence Erlbaum Ass., 1989.

Diagnosing what went wrong. Speculations in Science and Technology, *Science and Technology Letters*, Vol. 2, Nr. 4, 287-292, 1989.

To err is human. In: J. Graham Beaumont (Ed.). *Brainpower*, Oxford: Andromeda, 1989, 224-231.

The memory of concentration camp survivors. *Applied Cognitive Psychology*, 4, 1990.

When lives are in your hands. Dilemmas of societal decision maker. In: Robin M. Hogarth (Ed.), *Insights in Decision Making*, Chicago: The University of Chicago Press, 91-107, 1990.

Psychologie dicht bij de mensen (1)

Theo Jonkergouw

De psychologie raakt steeds meer in. De non-fictie Top Tien van *Vrij Nederland* heeft tientallen weken twee boeken van psychologen (René Diekstra en Piet Vroon) geteld. De lijst is zelfs diverse weken aangevoerd geweest door Diekstra, een historisch unicum, hetgeen *VN* ertoe bracht een portret van hem te maken (*VN* van 20 oktober). Diekstra is immers ook columnist voor de *GPD*-bladen, terwijl hij ook een column heeft om 11.05 uur in de Nieuwsshow van de TROS, zaterdagochtend op radio 1. Hem is zelfs ruimte op tv aangeboden voor een psychologisch praatje: "Geen weerbericht, maar een stemmingsbericht".

Er zijn mensen die van mening zijn dat populariteit en kwaliteit met elkaar op gespannen voet staan. Ik ben voor laatstgenoemde stelling niet ongevoelig, maar wat uw vak betreft moet ik het, als niet-psycholoog, toch hebben van degenen onder u die mij duidelijk kunnen uitleggen wat psychologen doen en wat daar nu zo belangrijk en nuttig aan is. Overigens behoor ik nu niet bepaald tot degenen die erg overtuigd moeten worden; er zijn, verspreid over de sociale ladder van de samenleving, bepaald belangrijker doelgroepen denkbaar.

In mijn bijdrage aan genoemd portret heb ik Diekstra onder andere onze sterspeler in het veld genoemd. Ik wil hiermee niet doen aan persoonsverheerlijking, maar wel wil ik ermee uitdrukken dat hij doet wat enerzijds weinig collega's gegeven is en wat anderzijds vele psychologen van het NIP verwachten: het vak positief over het maatschappelijk voetlicht brengen. Op mensen die dat kunnen moet een beroepsorganisatie zuinig zijn.

Dat de waarde van de psychologische invalshoek voor de bestudering en aanpak van velerlei problemen van persoonlijke, organisatorische en maatschappelijke aard steeds algemener wordt erkend, blijkt met name uit de aandacht van de media. Psychologen zijn immers steeds vaker aanwezig in programma's op tv en radio, in weekbladen, familiebladen, brance- en vakbladen, dagbladen. Zij treden op als columnist, recensent, adviseur-expert-antwoordgever of als geïnterviewde. Lang niet altijd noemen zij zich psycholoog, maar gaan zij schuil achter specialistische deskundigheidsaanduidingen als psychotherapeut, criminoloog, seksuoloog, marketing

deskundige, ergonom, organisatie adviseur/consultant, stressdeskundige, adoptiedeskundige, enz. Met andere

woorden: psychologie en psychologen raken aardig ingeburgerd en de media weten hen steeds beter te vinden. Het NIP heeft daar in de loop der jaren het nodige aan gedaan, en dat het nu vruchten begint af te werpen, stemt uiteraard tevree.

Een van de expliciete instrumenten die onze organisatie enkele jaren geleden, te zamen met onze uitgever van *De Psycholoog*, in het leven heeft geroepen om de maatschappelijke aandacht op psychologie en psychologen te vestigen is de NIP/Van Gorcum Mediaprijs. In 1988 is deze uitgereikt aan Rita Kohnstamm. Dit keer was Willem Albert Wagenaar (bekend van *NRC* en tv) de uitverkorene. Een ander middel om de aandacht van een wat groter publiek te vangen zijn de dit jaar voor het eerst gehouden Publiekslezingen. Zij werden gehouden door de hoogleraren Hans Crombag, Ursula Lehr (minister in het Duitse kabinet) en reeds genoemde Wagenaar. Nog weer een ander middel is de manifestatie 'Wetenschap op Zicht', die dit jaar werd gehouden op zondag 14 oktober. Het was het tweede jaar dat 'de psychologie' deel nam. Zes instellingen deden mee. Tenslotte wil ik onthullen dat het NIP-bureau bezig is met de voorbereiding van een 'Opzoekboek Psychologie' voor iedereen die iets wil weten over instellingen op het terrein of in de buurt van de psychologie. Deze uitgave beoogt natuurlijk vooral een nuttige hulpbron te zijn voor ieder die in de psychologie studeert of werkzaam is. Maar ook media-mensen en andere professionele communicatoren zijn een waardevolle doelgroep.

In feite is iedere goede onderzoeker, docent en praktijk-psycholoog een ambassadeur voor de psychologie. De één is dat meer dan de ander. Boven noemde ik een aantal bijzondere gevallen, omdat het gaat om collega's die zich ook via de media tot ons richten. Een ander bijzonder geval wil ik ter afsluiting nog noemen, en dat is collega Frits Bosch, eerstelijnspsycholoog te Haarlem. Hij kreeg op 20 oktober jongstleden de zogeheten professionele prijs. In zijn korte reactie dankte hij iedereen die hem heeft gestimuleerd om de psychologie naar de mensen te brengen. Dat vond ik mooi gezegd.